

II.
NAROD
NACIJA
MANJINA
GRAĐANI
DRŽAVLJANI RH

NAROD

- *demos, populus Romanus, Volk, peuplé, people, pueblo*
 - **demos** – skup **slobodnih** i **jednakopravnih državljana** (*pravno-politička kategorija*)
 - **plebs** – narod kao puk – **nositelj ideja boljeg i pravednijeg društva** (*socijalno-politička kategorija*)
 - **etnos** – zajednica koja ima svoj **teritorij, jezik, običaje, kulturu, vjeru, povijest, privredu** (*socijalno-psihološka kategorija*)

DEMOS

+

PLEBS

+

ETNOS

=

NAROD

- **NAROD** – građanstvo (puk) određenog **državnog područja** koje komunicira **istim jezikom** i njeguje iste **tradicijske običaje**

NACIJA

- **NACIJA** – politički suveren narod na **određenom teritoriju**
 - ima prepoznatljivu **kulturu** i **gospodarski život**
 - **stabilna globalna zajednica**
- nacija je relativno novija pojava
- prve nacije-države se javljaju **u 16. st** (Engleska, Španjolska i Francuska), a zatim **u 19. st** (Italija, Njemačka...)

MOBILIZIRAJUĆI ELEMENTI U STVARANJU NACIJE

- ideja o **samostalnosti**
- zahtjev za teritorijalnim jedinstvom i nedjeljivošću – **suverenitet**
- **patriotizam** (*ljubav prema domovini*)
- legitimna nacionalna **volja za stvaranjem države i političkom moći**
- međunacionalno **razumijevanje** i **tolerancija**

DRŽAVA

- **DRŽAVA** – skup dr. organizacija i institucija koji na određenom teritoriju posjeduje **monopol legitimne primjene sile**
 - većina modernih država su **nacije-države**

ZNAČAJKE DRŽAVE:

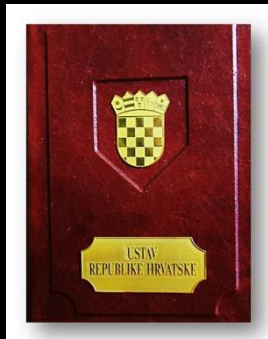
1. politički **aparat vlasti** (*parlament, činovnike...*)
2. vlada na određenom **teritoriju** (*polaže pravo na njega*)
3. vlada nad **stanovništvom** (*građani*)

<i>Razdoblje</i>	<i>Broj novih međunarodno priznatih država</i>	<i>Ukupan zbroj</i>	<i>Opaska</i>
prije 1800.	14	14	Ne uključujući Otomansko, Rusko, Kinesko i Austro-Ugarsko Carstvo.
od 1800. do 1914.	37	51	Južnoameričke države koje su stekle neovisnost od Španjolske i Portugala te britanski dominioni.
od 1915. do 1939.	11	62	Primjerice Irska, Poljska, Finska.
od 1940. do 1959.	22	84	Stjecanje nezavisnosti bivših kolonija, osobito u Aziji i na Bliskom istoku.
od 1960. do 1989.	72	156	Brojne zemlje u razvoju stječu neovisnost: u Africi (41), u Karibima (11), Aziji (14) i drugdje.
od 1990. do 1999.	26	184	Raspad SSSR-a i Jugoslavije (22 nove države), Eritreja, Namibija, Jemen, Istočni Timor.

HRVATSKI NAROD

- **22. travnja 1990.** – prvi višestranački izbori u Hrvatskoj
- **30. svibnja 1990.** – **Dan državnosti** (prije 25.6.)
 - konstituiranje prvoga demokratski izabranog višestranačkog Sabora
- **22. prosinca 1990.** – donesen Ustav RH (*Božićni ustav*)
- **19. svibnja 1991.** – referendum o hrvatskoj samostalnosti
- **25. lipnja 1991.** – **spomendan neovisnosti**
 - Sabor je donio **Odluku o raskidu svih državnopravnih veza** Republike Hrvatske s ostalim republikama i pokrajinama SFRJ (istekao moratorij od 3 mjeseca na **Odluku Sabora o samostalnosti i suverenosti – 8.10.1991.**)
- **5. kolovoza 1995.** – **Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Dan hrvatskih branitelja**
- stečeni su svi bitni **državotvorni elementi** za stvaranje moderne države:
 - teritorij
 - kulturna baština
 - gospodarska neovisnost

22. prosinca 1990.
Božićni ustav

25. lipnja 1991.
Odluka Sabora o
samostalnosti i suverenosti
– **Spomendan neovisnosti**

30. svibnja 1990.
konstituiranje prvoga
demokratski izabranog
višestranačkog Sabora
– **Dan državnosti**

19. svibnja 1991.
referendum o
samostalnosti

5. kolovoza 1995. VRO Oluja
Dan pobjede i domovinske zahvalnosti
Dan hrvatskih branitelja

MANJINA

- **MANJINA** – skupina unutar društva koja se po svojim obilježjima razlikuje od ostatka društva (društvene većine) – *npr. prema jeziku, rasi, nacionalnosti, vjeri, životnom stilu, seksualnoj orijentaciji...*
- **NACIONALNA MANJINA** – skupina stanovnika jedne države koja se po svojoj etničkoj pripadnosti razlikuje od većine stanovništva te države
 - *u RH postoje 22 priznate nacionalne manjine s oko 240 000 pripadnika*
- **status autohtone nacionalne manjine** označava državljane RH kojima se jamči ravnopravnost s državljanima RH hrvatske narodnosti
- položaj i status nacionalne manjine definira **sama država** ili **u dogovoru s drugom državom** (*primjer Austrije i Mađarske – 100 god. ili 4 naraštaja*)

NAČINI RJEŠAVANJA MANJINSKOG PITANJA

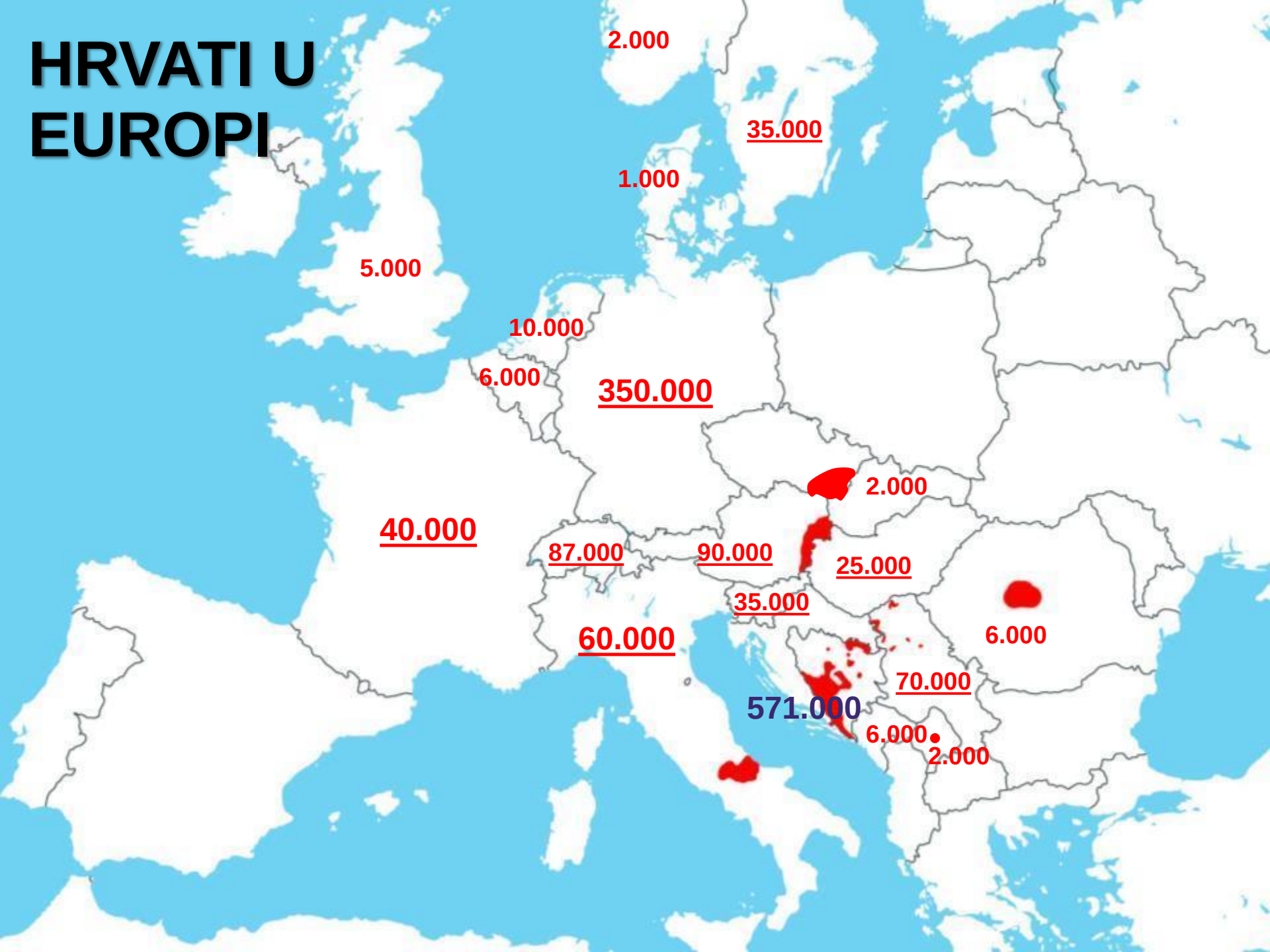
– tri su načina na koja se može riješiti pitanje manjine:

1. **ASIMILACIJA** – *proces u kojemu manjina napušta ili gubi svoje običaje i prihvaća oblike ponašanja i etničke osobine većine*
2. **PRISILNO MIJEŠANJE kulturnih osobitosti manjine i većine** *te stvaranje novoga kulturnog predloška (nekadašnji SSSR i SFRJ)*
3. **KULTURNI PLURALIZAM** – *priznavanje istodobnog postojanja i jednake vrijednosti različitih etničkih skupina (Švicarska)*
4. **GETOIZACIJA**

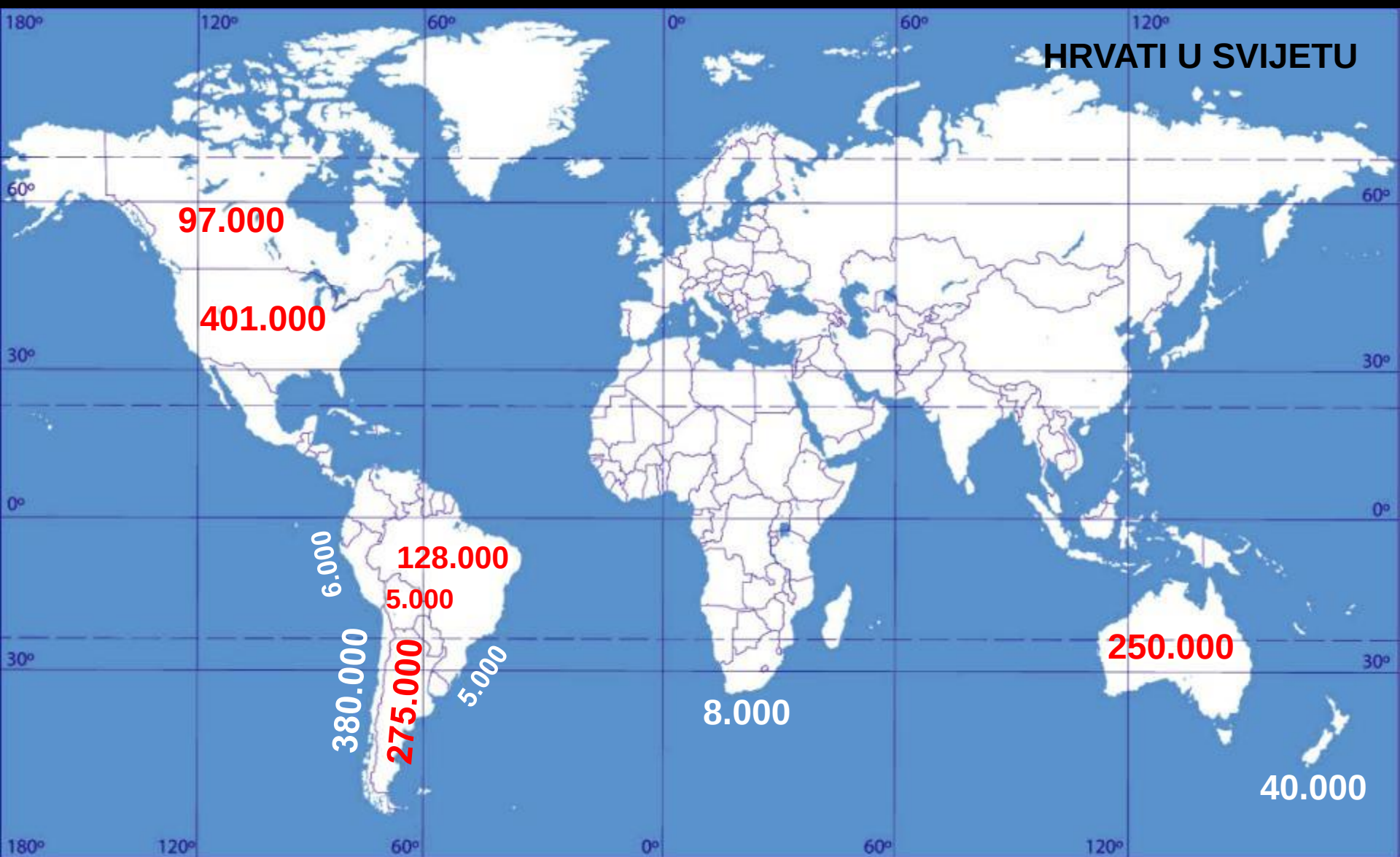
HRVATSKE MANJINE U EUROPI I SVIJETU

- pripadnici hrvatskog naroda koji kao manjina odavno živi na određenom teritoriju
- **nastaju prisilnim preseljenjem ili dobrovoljnom migracijom iz vjerskih, političkih i ekonomskih razloga** (*najviše ih je nastalo za vrijeme turskih osvajanja*)
 - **Bunjevci** i **Šokci** (*Vojvodina – 17. st.*)
 - **Gradišćanski** Hrvati (*Austrija – 1530-ih*)
 - **Moliški** Hrvati (*Italija – 16. st.*)
 - **Moravski** Hrvati (*Češka – 16. i 17. st.*)
 - **Janjevci** (*Kosovo – 14. st.*)
 - **Karaševski** Hrvati (*Rumunjska – od 1299. g.*)
- osim u Europi, pripadnika hrvatskog naroda ima u Čileu, Argentini, SAD-u, Kanadi, Australiji, JAR-u i diljem svijeta

HRVATI U EUROPI

HRVATI U SVIJETU

POLOŽAJ NACIONALNIH MANJINA U RH

- manjine u RH imaju pravo na **jednako sudjelovanje u političkom ustroju zemlje** te im se osigurava **njegovanje kulturnih i etničkih specifičnosti** (*uporaba jezika, pisma*)
- omogućeno je **obrazovanje na jeziku manjine te učenje skupine nacionalnih predmeta** (*jezik, povijest, kulturi i sl.*)

URED ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA NACIONALNIH MANJINA

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Nacionalna manjina	Pripadnika	Postotak
Srbi	123 892	3,2
Bošnjaci	24 131	0,62
Romi	17 980	0,46
Albanci	13 817	0,36
Talijani	13 763	0,36
Mađari	10 315	0,27
Česi	7 862	0,2
Slovenci	7 729	0,2
Slovaci	3 688	0,1
Makedonci	3 555	0,09
Crnogorci	3 127	0,08
Nijemci	3 034	0,08
Ukrajinci	1 905	0,05
Rusi	1 481	0,04
Rusini	1 343	0,03
Poljaci	657	0,02
Židovi	410	0,01
Turci	404	0,01
Austrijanci	365	0,01
Rumunji	337	0,01
Bugari	262	0,01
Vlasi	22	0
Ukupno	240 079	6,2

NARODNI SUVERENITET

- **SUVERENITET** – vrhovna, ničim ograničena vlast
 - *unutrašnji i vanjski suverenitet*
- **NARODNI SUVERENITET** znači da u Republici Hrvatskoj **vlast pripada narodu**, zajednici **slobodnih i ravnopravnih državljana**

II. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Republika Hrvatska **jedinstvena** je i **nedjeljiva demokratska i socijalna država**.

U Republici Hrvatskoj **vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu** kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana.

Narod ostvaruje vlast **izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem**.

DRŽAVLJANI REPUBLIKE HRVATSKE

— **DRŽAVLJANIN** – označava **pripadnika određene državne zajednice**

1. **pripadnost** državnoj zajednici (rođenjem ili dobivanjem državljanstva)
2. **prava i dužnosti** sudjelovanja u izgradnji zajednice i upravljanju njome

DRŽAVLJANIN

- **javna** sfera života
- osoba koja **ima političko pravo** – pravo sudjelovanja u političkom životu zajednice (*bez obzira na svoje značajke*)

GRAĐANIN

- **privatna** sfera života
- osobe koje imaju pravo na svoju posebnost, jedinstvenost i različitost u svojim interesima, sposobnostima i djelovanjima

DRŽAVLJANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE

- državljanstvo RH se može dobiti na sljedeće načine:
 - **podrijetlom** (*po načelu krvne veze*)
 - **rođenjem na području RH**
 - **prirođenjem** (*podnošenjem zahtjeva za državljanstvo*)
 - na temelju **međunarodnih ugovora**
- državljanstvo se dokazuje **putovnicom**, **osobnom** i **vojnom iskaznicom**, a ako osoba nema navedene dokumente, onda može dokazati i **domovnicom**

Članak 9.

Hrvatsko državljanstvo, njegovo stjecanje i prestanak uređuje se zakonom.

Državljanin Republike Hrvatske **ne može biti prognan iz Republike Hrvatske niti mu se može oduzeti državljanstvo**, a ne može biti ni izručen drugoj državi, osim kad se mora izvršiti odluka o izručenju ili predaji donesena u skladu s međunarodnim ugovorom ili pravnom stečevinom Europske unije.

HRVATSKO DRŽAVLJANSTVO

REPUBLIKA HRVATSKA
DOMOVNICA

kojom se dokazuje da je

(ime i prezime)

rođen (dan, mjesec, godina)

u (mjesto, općina, država)

s prebivalištem u (država, mjesto, adresa)

HRVATSKI DRŽAVLJANIN

Podaci o državljanstvu upisani su u knjigu državljana matičnog ureda

općine

na stranici pod red. br.

Klasa:

Urbroj: M. P.

U

Dana

Potpis službene osobe

Ministarstvo unutarnjih poslova
Ured državne uprave u Zagrebu
Croatian Ministry of the Interior
Office of the State Administration in Zagreb

POLITIČKA SUBJEKTIVIZACIJA

- proces kojim neka skupina nastoji izboriti za određena prava priznanja
 - *npr. sufražetkinje za prava žena, prava radnika...*

